

County, Kansas, has two hundred oil wells, and the 14,000 people there have over 30 million dollars on deposit in personal savings in their banks. And when the government tells you you're depressed, lie down and be depressed». Вживання лексичних одиниць з негативною конотацією («depressed»), їх багаторазові повтори, а також використання тактики ілюстрування за допомогою статистичних даних безумно виконують головну функцію: занижують рівень довіри виборця до опонента оратора.

Прийом каламбуру трапляється у нагоді Р. Рейгану і в іншій ситуації. Намагаючись виправдати свої дії з приводу відмови заморозити ядерні проекти, президент застосовує тактику апологізації, як складову стратегії позиціонування. Він аргументує це тим, що в 40-50х роках Захід відмовився від монополії на ядерну зброю та готовий підтримати ідею роззброєння. Відмова СРСР від скорочення озброєння, в тому числі ядерного, може поставити спокій усього світу та США під загрозу, зробивши їх беззахисними перед агресією Союзу. Це повністю виправдовує непримириму позицію США з цього приводу: «[...] it was the West that refused to use its nuclear monopoly in the forties and fifties for territorial gain and which now proposes 50-percent cut in strategic ballistic missiles and the elimination of an entire class of land-based, intermediate-range nuclear missiles». Оратор використовує стилістичну інверсію («it was the West») для акцентування уваги аудиторії на доповненні. Таким чином, оратор підкреслює, що саме Захід проявляв ініціативу з роззброєння. Президент використовує прийом градації, описуючи об'єми використання ядерної зброї – від «скорочення» («cut») до «повної ліквідації» («total elimination») для більш переконливого доказу благородних намірів Заходу. Метафоричне використання каламбуру в наступному прикладі в свою чергу підкреслює неможливість погодитися на роззброєння, що в котре виправдовує Рейгана перед аудиторією: «I would agree to a freeze if only we could freeze the Soviets' global desires».

Для дискурсу президента Рейгана характерне неодноразове використання наказового моального дієслова «must» («they must be made to understand»), «we must find peace through strength»), а також безапеляційного «never» в якості частини прийому синтаксичного повтору, що в свою чергу говорить про рішучий настрій уряду: «[...] we will never compromise our principles and standards. We will never give away our freedom. We will never abandon our belief in God. And we will never stop searching for a genuine peace». Історії відома інша історична промова «Never Give In, Never, Never, Never», виголошена Вінстоном Черчиллем, яка стала справжнім символом боротьби нації у війні. Безперечно, Рейган, який неодноразово цитував у власних промовах Черчилля, свідомо або підсвідомо наслідував свого великого попередника, чім гаслом і головним закликом було: «[...] never give in, never give in, never, never, never, never-in nothing, great or small, large or petty – never give in except to convictions of honour and good sense. Never yield to force; never yield to the apparently overwhelming might of the enemy».

Отже, у своєму дискурсі Р. Рейгана робить акцент на моральному аспекті життя громадян США, на більшій релігійності у порівнянні з людьми інших націй і, як результат, особливій ролі американського народу в збереженні миру, світла та добра. Використовуючи метафоричні порівняння, оціночну метафоричну номінацію, конотативно забарвлену лексику, прийоми антитези, каламбуру та посилення на авторитет у поєднанні з великою кількістю повторів, оратор досягає ефективного впливу на аудиторію. Результати дослідження можуть бути використані у рамках більш масштабного дослідження мовних особистостей політичних діячів у діахронічному аспекті.

Література:

1. Баранов А. Н. Введение в прикладную лингвистику / А. Н. Баранов. – М. : Едиториал УРСС, 2001. – 360 с.
2. Баранов А. Н. Парламентские дебаты: традиции и новации. Советский политический язык (от ритуала к метафоре) / А. Н. Баранов, Е. Г. Казакевич. – М. : Знание, 1991. – 42 с.
3. Блажевич М. В. Еристика чи мистецтво суперечки / М. В. Блажевич, А. Ф. Селіванов. – К. : Либідь, 1993. – 312 с.
4. Виноградов С. И. Выразительные средства парламентской речи / С. И. Виноградов // Русская речь. – 1994. – № 1. – С. 43–48.
5. Воробьева О. И. Политическая лексика. Ее функции в современной устной и письменной речи : Монография / О. И. Воробьева. – Архангельск : Пом. гос. ун-т, 2000. – 120 с.
6. Желтухина М. Р. Комическое как средство гармонизации в политическом дискурсе / М. Р. Желтухина // Вопросы языковой политики и языкового планирования в условиях информационного общества: Тезисы докладов международной научной конференции. – Иркутск : ИГЛУ, 2001. – С. 4–47
7. Лассан Э. Дискурс власти и инакомыслия в СССР: когнитивно-риторический анализ / Э. Лассан. – Вильнюс : Изд-во Вильнюс. ун-та, 1995. – 232 с.
8. Мартыненко Н. Г. Субъективизация новостийного дискурса аналитических программ ТВ / Н. Г. Мартыненко // Проблемы речевой коммуникации : Межвуз. сб. науч. тр. – Саратов: Изд-во Саратовского университета, 2000. – С. 113–118.
9. Шаховский В. И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка / В. И. Шаховский. – М.: Издательство ЛКИ, 2008. – 208 с.
10. Presidential speechwriting: from the New Deal to the Reagan revolution and beyond / edited by Kurt Ritter and Martin J. Medhurst, 2004. – p. 195.

УДК 371.315:811.111

К. С. Матвеева,

Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ОСОБЛИВОСТИ ДІЛОВОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ОСНОВНОГО ЗАСОБУ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ

У статті розглянуто особливості ділової англійської мови як основного засобу професійного спілкування фахівців економічного профілю, а саме специфіку лексики, граматики, синтаксису та дискурсу. Виділено особливі ознаки, що характеризують професійне спілкування фахівців економічного профілю. Встановлено мету та завдання ініціативного професійного спілкування фахівців економічного профілю.

Ключові слова: ділова англійська мова, професійне спілкування фахівців економічного профілю, сфери професійного спілкування, ініціативна комунікативна діяльність фахівців економічного профілю.

ОСОБЕННОСТИ ДЕЛОВОГО АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА КАК ОСНОВНОГО СРЕДСТВА ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБЩЕНИЯ СПЕЦИАЛИСТОВ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ

В статье рассмотрены особенности делового английского языка как основного средства профессионального общения специалистов экономического профиля, а именно специфику лексики, грамматики, синтаксиса и дискурса. Выделены особые признаки, которые характеризуют профессиональное общение специалистов экономического про-

філя. Установлена цель и задание профессионального общения специалистов экономического профиля на иностранном языке.

Ключевые слова: деловой английский язык, профессиональное общение специалистов экономического профиля, сферы профессионального общения, коммуникативная деятельность специалистов экономического профиля на иностранном языке.

PECULIARITIES OF BUSINESS ENGLISH AS A MAIN MEDIUM OF PROFESSIONAL COMMUNICATION OF ECONOMISTS

In the article the peculiarities of Business English as basic means of professional communication of economists are considered, namely peculiarities of vocabulary, grammar, syntax and discourse. The special features that characterize professional communication of specialists of economic field are distinguished. The aim and tasks of professional communication of specialists of economic field in English are set.

The basic types of communication of specialists of economic profile are: presentations, negotiations, business communication on the phone, writing reports, taking part in conferences, exhibitions, trainings and meetings, making presentations, informal intermingling with colleagues and clients, яснення of professional questions and processes, realization of acquainting excursions on an enterprise.

As a result of analysis and comparison of scientific research works professional activity of specialists of economic field was systematized in accordance with the types of international communication, and also problems that can arise up in the process of foreign professional activity are pointed out.

Organization of effective communicative cooperation in business environment by means of choosing the optimal form of communication is the key to mutual understanding between colleagues, partners or customers and high effectiveness of international activities of specialists of economic field.

Keywords: Business English, professional communication of economists, areas of professional communication, communicative activity of specialists of economic field in the foreign language.

Завданням вищих навчальних закладів є підготовка висококваліфікованих, компетентних фахівців з економіки, які готові до здійснення міжнародної професійної діяльності засобами іноземної мови. Безперечно, без професійної підготовки, без вільного володіння англійською як офіційною мовою міжнародного економічного співробітництва, фахівець не зможе самореалізуватися у професії. Саме тому виникає потреба охарактеризувати англійську мову яка використовується в сфері економічної діяльності, а саме ділову англійську мову, яка якнайповніше відображає специфіку вживання англійської мови для економічної сфери, має досить складну структуру та в різних дослідженнях може трактуватися по-різному [7, с. 68–69].

Ділова англійська мова (Business English) – це варіант англійської мови, який має яскраво виражену соціальну функцію для роботи в бізнес сфері в межах заданих цілей. Вивчення БЕ має на меті оволодіння комплексом мовних знань, комунікативних умінь та навичок, професійного змісту, управлінських умінь і навичок, міжкультурної обізнаності [4, с. 17].

Питанням дослідження цього феномену займалися такі вчені як П. Мастер [8, с. 32–33], який власне виділяє як самостійні ланки англійської мови для спеціальних цілей, що не входять до структури ділової англійської мови (далі БЕ), академічну, іноземну мову для сфери туризму, готельного бізнесу і т. п. Іншої позиції дотримуються учені Т. Dudley-Evans, М. John, С. Johnson, які розглядають поняття ділова англійська мова як узагальнене визначення для вузькоспеціалізованої ділової англійської мови для економістів (Business English for Specific Purposes) та загальної ділової англійської мови (General Business English).

На відміну від інших спеціальних підмов, БЕ має ряд істотних відмінностей, що знайшли відображення, в тому числі, й в структурі вмінь та навичок необхідних майбутнім фахівцям економічного профілю для ведення міжнародної професійної діяльності (далі МПД). До найважливіших можна віднести такі особливості:

1. Специфіка лексики БЕ:

а) загальна лексика (general vocabulary) набуває вузького значення. (Наприклад, «offer» в англійському (GE) означає «provide», але у БЕ має значення «quote», e.g. offer price = quote price);

б) активне використання простих слів, скорочень, аббревіатур з метою спрощення та прискорення комунікації. (Наприклад: A/C = Account, B/L = Bill of Lading, FOB – free on board);

в) інтенсивне використання сталих словосполучень та мовневих формул. (Наприклад, фрази-кліше для контракту: contract formula, hereafter, consignee і т.п. Або мовленнєві кліше характерні для комунікативних функцій головуючого на нараді: on the agenda, you'll see there are three items) [5, с. 59–61].

г) формування нової лексики. З прискореним розвитком економіки та комунікативних технологій створюються нові лексичні одиниці, наприклад, «euro», «e-business», «credit gap», «cash machine».

2. Синтаксичні особливості БЕ:

а) у БЕ широко використовуються складнопідрядні структури, особливо в контрактах і тендерних пропозиціях.

Наприклад, «It is mutually agreed that the certificate of quality and quantity or weight issued by the manufacturer shall be part of the documents for payment under relevant L/C».

«...the certificate of quality and quantity or weight issued by the manufacturer shall be part of the documents for payment under relevant L/C», – це головне речення, «It is mutually agreed that», – це складнопідрядне речення з формальним підметом «it» і використанням пасиву «It is mutually agreed», яке синонімічно з «both parties agree», але виражає вищу ступінь формальності [6, с. 71–72].

б) Використання активного \ пасивного стану дієслова.

У БЕ часто використовуються пасивні конструкції-кліше, наприклад, «it was suggested, it was requested», але коли мова йде про відповідальність і обов'язки сторін, треба уважно ставитись до вживання пасивних конструкцій. Наприклад, «The vendor shall deliver the goods to the vendee by June 15», – чітка вказівка відповідальності. «The goods should be delivered by June 15» – відповідальність сторін не зазначено.

3) Особливості дискурсу БЕ:

а) екстенсивне використання риторичних засобів. Оскільки БЕ – це не літературний стиль, і питання, які обговорюються мають чіткий та конкретний характер, використання риторичних конструкцій і складних видо-часових форм дієслова обмежене. Стиль БЕ – лаконічний та простий з використанням часів групи Simple як в активі, так і в пасиві.

б) лаконічний виклад змісту. Узагальнення та натяки провокують виникнення проблем у порозумінні між діловими партнерами, що може спричинити понесення фінансових збитків.

Так, наприклад, лист-підтвердження «We wish to confirm our telex dispatched yesterday» не є доречним, вірний варіант: «We confirm our telex of July 2nd 2009», оскільки другий зразок містить детальнішу інформацію [5, с. 108].

в) інтенсивне використання мовленнєвих формул ввічливості, що є однією з основних стилістичних характеристик ВЕ, особливо в діловому листуванні, яка демонструє бажання сторін налагодити продуктивні відносини з бізнес партнерами, а також є ефективним засобом створення ділового іміджу.

Ділова англійська мова виходить за рамки англійської мови для загальних цілей не лише за рахунок використання економічних термінів і професійної лексики, але і за рахунок застосування мовних засобів переважної більшості підмов спеціальностей. Це зумовлено розповсюдженням комерційних відносин на різні види людської діяльності: від виробництва до освіти та мистецтва. Як відмічають, О. Б. Гарнопольський і С. П. Кожушко, «в спільну ділову мову актуально або потенційно входять усі підмови спеціальностей, тобто вона покриває не лише мову для загальних цілей, але і залежні від неї підмови спеціальностей» [1, с. 29]. Отже, власне ділова англійська мова може розглядатися в двох основних значеннях: загальному та специфічному.

Серед особливих ознак, що характеризують мову за професійним спрямуванням та професійне спілкування виділяється:

– основна ситуація, що актуалізує використання іноземної мови, – спілкування в межах професійної сфери (наука, виробництво, медицина, дипломатія тощо). Професійна діяльність, спеціальні цілі комунікації спонукають фахівців вживати спеціалізовану мову;

– спілкування здійснюється за системою «людина – людина» (хоча не виключена також система «людина – машина – людина»). Йдеться про людину, яка професійно працює в певній галузі. Основною необхідною особливістю носія (споживача) цієї мови є професіоналізм, що потребує володіння понятійно-категоріальним апаратом певної сфери діяльності та системою термінів [2, с. 43].

У залежності від специфіки професійної діяльності визначається мовний та мовленнєвий матеріал необхідний фахівцю з економіки для міжнародної професійної діяльності, відповідність професійної підготовки державним стандартам ОКХ, ОПП підготовки спеціалістів економічної галузі.

Предметний зміст навчання англійської мови за професійним спрямуванням і формування відповідних мовленнєвих умінь та навичок студентів економічних спеціальностей зумовлюється потребами фахівців і рівнем їх бажаної іншомовної комунікативної підготовки [279, с. 145].

Одним із перших, хто займався питанням визначення взаємозв'язку професійної діяльності економістів і сфер професійної комунікації, був Т. Холден, який описав та систематизував десять основних видів комунікативної діяльності фахівців економічного профілю, вісім з яких – усні: презентації, переговори, ділова комунікація по телефону, продаж товару по телефону, написання звітів, написання ділових листів, участь у нарадах, виставках, тренінгах і конференціях, неформальне спілкування з колегами та клієнтами, пояснення професійних питань і процесів, проведення ознайомчих екскурсій на підприємстві [3, с. 145].

У результаті аналізу та порівняння наукової літератури було систематизовано професійну діяльність фахівців економічного профілю відповідно до видів іншомовної мовленнєвої діяльності, а також визначено проблеми, які можуть виникати в процесі іншомовної професійної діяльності (див. таблицю 1).

Таблиця 1

Іншомовна професійна комунікативна діяльність майбутніх фахівців економічного профілю

Професійно-орієнтована комунікативна діяльність фахівців економічного профілю	Проблеми, які можуть виникнути під час іншомовної комунікації у професійному середовищі
1	2
Говоріння	
<ul style="list-style-type: none"> – спілкування з клієнтами; – участь у нарадах; – робота з інформаційними запитамі; – спілкування з колегами та керівництвом; – ділова комунікація по телефону; 	<ul style="list-style-type: none"> – недостатня впевненість у собі; – неспроможність підібрати правильний мовний та мовленнєвий інвентар; – неспроможність організувати ідеї у єдине ціле; – вимова;
Читання	
<ul style="list-style-type: none"> – читання ділових листів; – запитів та повідомлень; – банківських документів; – внутрішньої документації; – звітів різних типів; – робочих інструкцій; – статей з періодичних видань; – матеріалів підготовки до іспиту зі спеціальності 	<ul style="list-style-type: none"> – слабо розвинуті навички читання; – обмежений лексичний запас; – слабо розвинуті навички роботи зі словником;
Письмо	
<ul style="list-style-type: none"> – ведення ділової документації зазначеної в секції читання; – оформлення телефонних повідомлень, оголошень; – заповнення форм; 	<ul style="list-style-type: none"> – навички правильного вживання граматичних структур; – підбір правильних фраз та слів відповідно до контексту комунікації;
Аудіювання	
<ul style="list-style-type: none"> – розуміння партнерів спілкування; – інструкцій та вказівок в усній формі; – запитів; – лекцій, тренінгових програм; 	<ul style="list-style-type: none"> – погіршення розуміння, якщо співрозмовник говорить у швидкому темпі.

Метою та завданням іншомовного професійного спілкування фахівців економічного профілю є обґрунтування запропонованих варіантів розв'язання економічних проблем, шляхів урегулювання та подолання кризових ситуацій, розроблення стратегій розвитку підприємства тощо. Організація ефективної комунікативної взаємодії у виробничих умовах шляхом вибору оптимальної форми спілкування є запорукою взаємопорозуміння між колегами, партнерами чи замовниками та високої результативності міжнародної діяльності фахівців економічного профілю.

Англійська, як засіб ведення міжнародної діяльності економістів – це мова, яка має свої характерні особливості та використовується фахівцями для спілкування та вирішення завдань професійної діяльності.

Визначення основних завдань фахівців економічного профілю в контексті їх міжнародної діяльності необхідно для розробки методики їх підготовки до ведення МПД засобами іноземної мови.

Отже, визначення ключових професійних завдань фахівців економічного профілю, місця ділової англійської мови в міжнародній професійній діяльності є тими важливими складовими, які необхідно визначити для підготовки майбутніх фахівців економічного профілю до ведення МПД у вищих навчальних закладах.

Література:

1. Тарнопольский О. Б. Методика обучения английскому языку для делового общения / О. Б. Тарнопольский, С. П. Кожушко. – К. : Ленвит, 2004. – 192 с.
2. Юкало В. Структура спеціальної мови і професійного спілкування / В. Юкало // Дивослово. – К., 2005. – № 12. – С. 43–47.
3. Brammer M. Business and Industry: Specific Purposes of Language Training / M. Brammer, C. S. Sawyer-Laucanno // Simulation, Gaming and Language Learning / [ed. by D. Crookall, R. L. Oxford]. – NY : Newbury House, 1990. – P. 143–150.
4. Brieger N. The York Associates Teaching Business English Handbook / Nick Brieger. – England : York Associates Publications, 1997. – 237 p.
5. Jones L. International Business English: Communication Skills in English for Business Purposes : Teacher's Book / L. Jones, R. Alexander. – CUP, 1989. – 313 p.
6. Master P. Responses to English for specific purposes. – San Jose State University, 1998. – 142 p.
7. Widdowson H.G. Teaching Language as Communication. – Oxford : Oxford Univ. Press, 1978. – 168 p.

УДК 821.112.2

М. І. Мельник,

Львівський національний університет ім. І. Франка, м. Львів

ФУНКЦІОНУВАННЯ ХУДОЖНЬОГО ПРОСТОРУ В РОМАНІ

У статті розглядаються поняття художнього простору як моделі світу, представлені автором у творі, його основні ознаки та особливості функціонування у міському романі. Художній простір як частина хронотопу відображає внутрішні структурно-композиційні особливості побудови художнього тексту, а також впливає на формування жанрових особливостей твору.

Ключові слова: простір, час, міський простір, відкритий простір, закритий простір, людина-простір

ФУНКЦИОНИРОВАНИЕ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ПРОСТРАНСТВА В РОМАНЕ

В статье рассматриваются понятия художественного пространства как модели мира, представленной автором в произведении, его основные свойства и особенности, функционирование в городском романе. Художественное пространство как часть хронотопа отображает внутренние структурно-композиционные особенности построения художественного текста, а также влияет на формирование жанровых особенностей произведения.

Ключевые слова: пространство, время, городское пространство, открытое пространство, закрытое пространство, человек-пространство.

FUNCTIONS OF THE LITERARY SPACE IN THE NOVEL

The article deals with the understanding of the literary space as a model of the world presented in the literary work by the author as well as its main features and the way it functions in the novel. The literary space as a part of chronotopos reflects the internal structural peculiarities of literal text, and also impacts the formation of genre characteristics of the work. Crucial in this process is the way how the relationship human-space is built. The analysis of traditional approaches to the literary space, as well as modern ones like the theory of spatial turn allows us to see the main characteristics of the literary space. To the main ones belong anthropocentrism, or human orientation, circle structure with human in the centre, three-dimensionality, continuity, connection with time, subjective-objective character and others. These and some other characteristic features predominate the character of human-space relationship as well as genre characteristics of every literary work.

Key words: space, time, urban space, open space, closed space, human-space.

Дослідження художнього простору та часу в літературному творі є актуальною тенденцією в сучасному літературознавстві, адже ці дві універсальні категорії відображають внутрішні структурно-композиційні особливості побудови художнього тексту, що у свою чергу знаходить вираження в жанрових типологічних особливостях твору та в характерних ознаках індивідуального стилю того чи іншого письменника.

Метою статті є розгляд категорії художнього простору та його ознак і функціонування в тексті роману. Варто зауважити, що категорія простору у творі досить часто досліджується у своєму взаємозв'язку із художнім часом, а інколи й без чіткого розмежування цих понять, що дозволяє говорити про хронотоп літературного твору. Проблема художнього простору передусім передбачає вирішення наступних теоретичних питань: що таке літературний простір, чи є він суб'єктивною чи об'єктивною категорією, частиною композиції тексту чи екстратекстуального дискурсу, або ж категорією когерентності тексту; чи художній простір має межі у літературному творі і що їх визначає тощо.

Дослідженням художнього простору займалися як зарубіжні, так і вітчизняні науковці. Слід згадати дослідження часопросторової структури тексту Ю. Лотмана [5], хронотопну теорію М. Бахтіна та його аналіз функціонування просторових та часових відношень у тексті [2], часопросторові дослідження таких науковців, як Д. Лихачов [4], Н. Копистянська [3], опрацювання простору міста В. Топорова [6], а також здобутки дослідників К. Брингільдсфолля [8], Л. Бабенко [1], Г. Гофмана [10] та інших.

Поняття художнього простору базується на визначенні його як моделі світу, що представлена автором у творі та виражена мовою його просторових уявлень. Таку концепцію художнього простору знаходимо в теорії Ю. Лотмана [5]. Дослідник при цьому зауважує, що така модель не сформована виключно індивідуальними уявленнями автора, адже на нього впливають соціальні, історичні, суспільні, культурні тенденції. Дещо інше визначення знаходимо в німецького дослідника К. Брингільдсфолля, який під художнім простором розуміє все те, що «an Welthaltigkeit in das Werk eingegangen ist, darunter die Fülle der Wahrnehmungsobjekte und ihre vielfältigen Relationen zueinander, die zusammen einen Weltausschnitt